

ASTRONOMIA POZOSTANIE SAMODZIELNĄ DYSCYPLINĄ NAUKOWĄ. ZGODA MNISW

W czwartek 20 września br. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego Jarosław Gowin podpisał rozporządzenie (dotyczące Ustawy 2.0) o klasyfikacji nowych dyscyplin nauki i sztuki. Początkowy projekt przewidywał, że astronomia zostanie włączona do ogólnej dyscypliny nauk fizycznych, jednak ostatecznie dzięki staraniom środowiska naukowego oraz Polskiej Agencji Kosmicznej astronomię uznano za osobną całość. W odpowiedzi na pozytywną decyzję ministerstwa PAK skierowało do jego szefa wyrazy wdzięczności za uwzględnienie przedstawionych postulatów i pozytywne rozważenie argumentacji naukowców.

Na początku września br. Polska Agencja Kosmiczna wystosowała pismo poddające pod rozagę plany nowej klasyfikacji naukowej, szeroko uzasadniając potrzebę wyodrębnienia astronomii jako osobnej dyscypliny. W przedstawionej argumentacji zauważono, że astronomia uchodzi za polską specjalizację w ogólnie pojętym obszarze działalności naukowej i osiągnięć z tym związanych. „Żadna inna dziedzina nauki polskiej nie odgrywa na arenie globalnej tak istotnej roli oraz nie jest kojarzona tak dobitnie z Polską, jak astronomia” - wskazano.

Zaprezentowaną argumentację poparto nie tylko przykładami historycznych ikon polskiej szkoły astronomicznej, jak Mikołaj Kopernik i Jan Heweliusz, ale również licznymi aktualnymi dokonaniem w działalności wielu współczesnych polskich astronomów światowego formatu. Uwzględniono wśród nich takich wybitnych naukowców, jak prof. Aleksander Wolszczan (odkrywca pierwszych planet pozasłonecznych, wymieniany często jako kandydat do Nagrody Nobla), prof. Andrzej Udalski (pionier w badaniach gwiazd zmiennych, nagrodzony medalem Karla Schwarzschildta na kongresie Międzynarodowej Unii Astronomicznej w 2018 roku) oraz prof. Marek Abramowicz (badacz czarnych dziur). „Astronomowie ci, jak i wielu innych, cieszą się niesłuchaną estymą i poważaniem na całym świecie i słusznie traktowani są jako najważniejsi ambasadorzy polskiej nauki” - zauważa PAK.

Polscy astronomowie dysponują współcześnie własną bogatą infrastrukturą badawczą oraz dostępem do najnowszej infrastruktury światowej. Należy tutaj wymienić choćby obserwatoria w Chile oraz członkostwo w organizacji ESO. Projekty polskiej astronomii są nie tylko związane z obserwatoriami naziemnymi, ale również z astronomią orbitalną i pozaorbitalną - w szczególności zaś, z uczestnictwem w dużych naukowych programach i projektach Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA), której Polska jest pełnoprawnym członkiem od 2012 roku.

Temat polskiej działalności astronomicznej zyskuje na publicznej uwadze i zasięgu społecznego oddziaływania, włączając w to również misję Polskiej Agencji Kosmicznej. Wpływ na to mają liczne przykłady płynące ze świata, m.in. w postaci międzynarodowych rankingów grupujących polskich astronomów wśród szczególnie cenionych specjalistów w skali globu. Są to również liczne dokonania polskich studentów i młodych adeptów astronomii oraz powiązanych kierunków inżynierskich, którzy od lat regularnie wygrywają konkursy w kategorii konstrukcji technicznych czy badawczych, np.

łazików marsjańskich. Wskazuje się, że wielu młodych, zdolnych konstruktorów i specjalistów odnajduje się z sukcesem na zagranicznych uczelniach i w firmach poza granicami Polski.

Równocześnie coraz częściej zauważa się, że dotychczasowy wieloletni brak systemowych rozwiązań w kwestii wspierania polskiej astronomii skutkował dla samej Polski poważnymi stratami. Stawały się one odczuwalne nie tylko na gruncie polskiej nauki, lecz także gospodarki. Reakcją na taki stan rzeczy było m.in. powołanie do życia w 2014 roku Polskiej Agencji Kosmicznej.

Potencjał naukowo-badawczy i wyspecjalizowane kadry polskiej astronomii budowane przez dziesiątki lat przyniosły szeroką pulę doniosłych odkryć naukowych, które znajdują oddźwięk w licznych publikacjach na łamach najważniejszych periodyków naukowych, jak *Nature* czy *Science*. Polscy astronomowie oraz sprzęt, którym dysponują stawiają Polskę w światowej awangardzie. Wydzielenie astronomii jako osobnej dyscypliny naukowej jest w tym kontekście postrzegane jako ważny warunek podtrzymania rangi, dalszego rozwoju oraz odpowiedniego dowartościowania polskiej nauki i gospodarki.

Tekst przygotowany we współpracy z Polską Agencją Kosmiczną.

